

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NR. NISSUM HØJSKOLE OG EFTERSKOLE

Fra repræsentantmødet og indvielsesfesten. K. E. Sørensen på talerstolen.

NUMMER 3-4 · APRIL/MAJ 1985 · ÅRGANG 77

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

Linolsnit: Birgit Th. Lauridsen, 10. kl.

Du giver os dage med solskin og byger
og dage med skygge og skår
du giver os dage som stormer og fyger
og dagene samles til år.
Men du er til stede når tiderne skifter
og du binder knude på før og nu.

Du giver os tid til at elske og lege
og tid til at juble som små
du giver os tider på vildsomme veje
og tid hvor vi ikke tør gå.
Men du er til stede når tiderne skifter
og du binder knude på før og nu.

Du giver os tid til at huske og gemme
en duft af erantis i sne
du giver os tid til at kende din stemme
og tid til at lytte og le.
Men du er til stede når tiderne skifter
og du binder knude på før og nu.

Du giver os dage til stilhed og tanke
og dage til fylde og fred
du giver os dage med ryggen ranke
i frihed fordi du er med.
Men du er til stede når tiderne skifter
og du binder knude på før og nu.

Du giver os tider som tyngende tove
og dage som dragende damp
du giver os syner fra syngende skove
og timer som kun koster kamp.
Men du er til stede når tiderne skifter
og du binder knude på før og nu.

Du ånder hen over forfejlede dage
og rækker os kræfter og mod
du giver os tusindårsdagen tilbage
og tiden får blomster og rod.
For du er til stede når tiderne skifter
og du binder knude på før og nu.

*Skrevet til Odense KFUM og KFUKS
100 års jubilæum.*

*Tekst: Inge Hertz Aarestrup 1983.
Musik: Erling Kusk 1983.*

Hjemme fra skolen

Begyndende forår –
vintergæk og krokus i flor –
elever, der går tur i haven –
elever, der er på konditur –

det er udsynet fra mit køkkenvindue i dag, mens jeg tænker lidt tilbage på den sidste måneds oplevelser.

Midt i marts havde vi det årlige repræsentantskabsmøde, som begyndte allerede ved ni-tiden. Efter et godt møde, fortsatte vi med indvielsen af nybygningen. Mange gæster, elever og lærere havde modtaget indbydelsen, og festen startede i hallen kl. 14 med tale af Kurt Andersen, kaffebord, lykønskninger og andagt. Ved talerstolen stod to store borde med gaver og smukke blomster fra skolens venner, håndværkere og vore »daglige handlende«. Tak for disse og tak til alle, der var med til at festliggøre dagen.

Allerede syv dage senere summede det igen lidt mere end sædvanlig. Huset blev fyldt af glade kursister, der skulle være her en uge til højskolekursus. Der blev lært, lyttet, snakket og diskuteret meget, alt imens man hyggede sig med hinanden.

Alt var tilsyneladende som alle de andre år, når der har været højskolekursus, men der var dog noget nyt. De fleste af vore elever i 10. klasse tog ud i praktik her fra skolen, mens 8. og 9. klasse traditionen tro havde en plads nær deres hjem.

Det var meget spændende at høre disse elever fortælle om dagens oplevelser, når de kom fra arbejde – og, hvor var de trætte. Desværre var der konflikt en del steder, og det gav lidt problemer og skuffelser for nogle; men sådan er virkeligheden jo også. Det er mit indtryk, at der er høstet mange nye erfaringer – positive så vel som negative, men nu må indtrykkene

»sætte sig lidt«, mens hverdagen fortsætter sin forhåbentlig rolige rytme.

I selve påskeugen havde KFUM et idrætskursus her med ca. 50 deltagere. Vi fik indtryk af, at det var et godt kursus, vel tilrettelagt, men anstrengende.

Som I kan se, sker der altid meget her på stedet, og lige nu går jeg og glæder mig til gensynet med de mange kendte ansigter den 12. maj (forhåbentlig).

Lisbet Gr.

ELEVFEJLEN

11.-12. maj 1985

Husk: Tilmelding til elevfestens måltider senest: *Onsdag den 8. maj* af hensyn til køkkenet. Tilmeldelsesblanket findes i marts nummeret.

Festen vil naturligvis bære præg af efterskolens 50 års jubilæum.

Musikoplevelse. Det er lykkedes at få fat i den meget kendte pianist Mogens Dalsgaard, der vil sørge for, at lørdag aften under elevfesten vil blive den helt store musikoplevelse.

Piger for sommeren 1960: Mød rigtig mange op til vort 25 års jubilæum søndag den 12. maj. Venlig hilsen.

Marie Knudsen

KALENDEREN

Næste nr. af elevbladet udkommer i juni måned, da dette nr. er forsinket.

Kontingent

Pr. 11. april har 889 betalt kontingent med ialt ca. 50.000,- kr., dvs. at godt halvdelen af medlemmerne har betalt. Hvis det vil fortsætte, som det er begyndt, lover det godt.

Nr. Nissum Efterskole 50 års jubilæum

1935 * 3. MAJ * 1985

I begyndelsen af 1935 havde forstander L. Kaag følgende stykke i elevbladet. Det blev starten på Nr. Nissum Efterskole:

EN EFTERSKOLEKLASSE

Gentagne Gange har Forældre spurgt, om der ikke paa Nr. Nissum Højskole kunde oprettes en Efterskole for unge i 14-17 Aars Alderen. Dette har ført til, at vi nu indbyder saadanne unge, idet vi mener, der maa være Trang og Brug for denne Skoleform.

Undervisningen vil forme sig som en *Fortsettelse* og *Udvidelse* af Børneskolens, med Hensyntagen til den enkelte Elevs Standpunkt, saa at baade den dygtige og den mindre dygtige vil kunne deltage med godt Udbytte.

I *Haandarbejds-, Husholdnings- og Husflidstimerne* vil de unge blive beskæftiget med praktisk Arbejde. Disse Fag vil sammen med *Gymnastik* give den Forandring og Motion, Ungdom trænger til for at befinde sig godt paa en Skole.

Under Opholdet vil vi paa Skolen søge at give de unge *et godt Hjem*, hvor de sammen

Kl.	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag
8.10- 9.00	Litteratur	Bibeltime	Kirkehistorie	Litteratur	Bibeltime	Missionshistorie
9.10-10.00	Regning	Regning	Regning	Regning	Regning	Regning
10.10-11.00	Haandgøring	Haandgøring	Husflid	Haandgøring	Haandgøring	Dansk
11.10-12.00	Do.	Do.	Do.	Do.	Do.	Skrivning
14.30-15.15	Historie	Skolekøkken	Sundheds-lære	Skolekøkken	Geografi	Husflid
15.25-16.10	Dansk	Do.	Dansk	Do.	Dansk	Do.
16.10-17.05	Naturhist.	Sang	Skrivning	Historie	Sang	
17.15-18.00	Gymnastik	Dansk	Gymnastik	Dansk	Gymnastik	
21.00	Aftenandagt	Aftenandagt	Aftenandagt	Aftenandagt	Aftenandagt	Aftenandagt

med jævnaldrende Kammerater er under sund kristelig Paavirkning nogle Maaneder i de vanskelige og i flere Henseender grundlæggende Overgangsaar.

Nr. Nissum Højskoles og Efterskoles *Maal* er det samme: aandelig Vækkelse og timelig Dygtiggørelse af dansk Ungdom. Dens *Motto*: Bed og arbejd!

Nedenstaaende Timeplan for Sommerskolen vil, selv om der gennemføres visse Ændringer, give et Indtryk af Arbejdsplanen. For Vinterskolen vil Haandgernings- og Skolekøkken-Timerne blive erstattede af Husflids- og andre Timer.

Sommerens Husflidsundervisning vil koncentrere sig om *Kurveflejtning* og *Læderplastik*. Om Vinteren vil den være betydelig mer omfattende.

Alle yderligere Oplysninger gives gerne. Maatte ogsaa dette Arbejde blive til Gavn for unge og til Guds Navns Ære.

L. K.

FORBUNDSCAMP 85

Et tilbud fra din gamle skole til alle tidligere elever og venner af skolen.

En uge på skolen for hele familien med mange tilbud i idræt, med mulighed for at deltage i bibelarbejde, foredrag, litteratur og meget andet.

Et spændende ferietilbud til alle aldersgrupper, og derfor kan du naturligvis også deltage, selvom du ikke har hele familien med.

Ankomst 6. juli og afrejse 12. juli.

Nærmere oplysninger ved henvendelse til Sv. Aage Kristensen, Kirkebyen 26, Nr. Nissum, 7620 Lemvig, tlf. 07-891079.

50 ÅR

Et nyt skud på den gamle stamme – 3. maj 1935 – startede den første efterskoleklasse på Nr. Nissum Højskole. Et dalende elevtal bevirkede, at man ville forsøge med efterskole. – 11 forventningsfulde piger mødte op. Vi fik tildelt værelser i den østlige ende af elevgangen bag glasdøren. Det lille klasseværelse var vort (nu en del af spisestuen). Skemaet lå med nogle timer fælles med højskoleklassen. Bibeltimer – foredrag ved forstander Kaag, sundhedslære som fru Kaag underviste i. Ellers havde vi de traditionelle skolefag, regning, dansk, historie, sang, gymnastik, håndarbejde og blev her undervist af lærerne: Cand. Kristensen, Linderoth, frk. Mikkelsen; for os noget ganske nyt og spændende var skolekøkkenundervisning, som frk. Ravn forestod. Der var mulighed for undervisning i orgelspil ved en af højskoleeleverne. En dejlig udflugt gik til Djursland, hvor vi var indkvarterede i forstander Kaags hjem i Skindbjerg, blev trakteret med karbonader og rabarbergrød og sov på hotel Høloft, havde derefter ture rundt på egnen. – Efterskolekurset var sideløbende med højskolens og kun af 3 måneders varighed. Men det blev for os en meget rig tid. Vi blev måske lidt forkælede, da megen opmærksomhed samledes om dette nye skud, så vi måtte blive dygtiggjorte og befinde os godt, for om muligt denne skoleform kunne leve videre! Samværet med højskoleeleverne var også fint, de tog sig moderligt af os, skønt aldersforskellen jo i virkeligheden ikke var stor.

Efterskoleeleverne fra sommeren 1935 har nu nået den alder, hvor »pusten bli'r kort, men erindringen lang«. – Og vi siger en stor tak for tiden, der var vores med Ønsket om Guds velsignelse over Nr. Nissum Høj- og Efterskole.

Tinna Bendtsen, f. Arentsen

EFTERSKOLEN SOMMEREN 1935

Forreste række fra venstre er de 11 elever, der har 50 års jubilæum:

Tinna Arentsen, Nr. Nissum, Lemvig, Lydia Ørts, Fousing, Struer, Jenny Byskov Hansen, Houe, Bonnet, Kirsten Raabjerg Jensen, Gudum, Lemvig, Eva Jensen, Støttrup, Hvam, Ellen Brunsgaard, Nr. Nissum, Lemvig, Magda Christensen, Paarup, Engesvang, Esther Kristensen, Borup, Løgstrup, Jenny Sandfær, Nr. Nissum, Lemvig, Meta Kristensen, Nr. Nissum, Lemvig, Ragnhild Andersen, Hyllested, Djursland.

Nuværende adresse på jubilæumsholdet:

Tinna Bendtsen, Østvangen 6, 7660 Bækmarksbro, Lydia Ørts, Træengen 2, 8620 Kjellerup, forstanderinde Jenny Byskov Han-

sen, Sygehuset, 6880 Tarm, Kirsten Peder-
sen, »Nr. Sognstrup«, Nr. Felding, 7500 Hol-
stebro, Eva ??????????, Ellen Krogshede,
Krogshedevej 14, 7650 Bøvlingbjerg, Magda
????, Esther ??????, Jenny Skaanning, Mølle-
bakkevej 15, Aalsø, 8500 Grenaa, Meta Gra-
versen, Gl. Ry, 8680 Ry, Ragnhild ????

Lærerne:

Fhv. forstander A. Kristensen, Bredgade 32,
7600 Struer, overlærer M. Linderoth, Nør-
holmvej 6, 7400 Herning, lærerinde Johanne
Mikkelsen, 8600 Silkeborg, husholdningslæ-
rer Kirstine Flugt, Vilhelmsmindevej, Sim-
mel, 7260 Sdr. Omme.

Sidstnævnte, husholdningslærerinde Kir-
stine Ravn blev gift med højskolens karl, Kri-
stian Flugt.

Efterskolebevægelsens historie i korte træk

Man kan ikke umiddelbart afgøre, hvem der er efterskolens ophavsmand. De fleste vil umiddelbart pege på Kresten Kold, men så nemt er det bare ikke, for der ligger en stor tænkning til grund for forhistorien. Vi må nok i første omgang tage udgangspunkt i N. F. S. Grundtvigs historiesyn og skoletanker. Efterskolen er et barn af højskolen. Allerede i 1831 havde Grundtvig på tryk prøvet at slå til lyd for nogle tanker om en dansk-folkelig højskole. I en stænderforordning, der kunne danne basis for enevældens ophævelse og indførelse af en grundlov (1849) og dermed et begyndende demokrati, ønskede Grundtvig at gøre opmærksom på, at man ikke kunne tale om et virkeligt demokrati, hvis det stadig var sådan, at kun visse mænd kunne indgå i den lovgivende rigsforsamling, – nemlig kun mænd med høj status enten på grund af jord – eller pengemagt eller akademisk uddannelse. Derfor havde han nogle ideer om at indrette én stor højskole for borgerlivet på Sorø Akademi (Skolen i Soer). Her skulle unge over 18 år mødes under forhold, der skulle føre dem til gensidig accept og respekt. Han forestillede sig en kostskole fjern fra den sorte latinskole. De unge samledes i foredragssalen og lyttede til taler om fædreland, modersmål, danskhed og om det at være menneske. Efter foredraget mødtes de unge på elevværelserne, hvor de skulle diskutere og lade sig oplive af talen og af hinanden. Den jyske bondesøn boede sammen med den københavnske rigsdagsmands søn eller den fynske præstesøn eller hvad ved jeg. I denne diskussion og i dette samvær lærte de hinanden at kende og at respektere hinandens holdninger. Derfor ville en kommende rigsdagsmand, der kom fra en sådan højskole, aldrig overlegent handle hen over andre samfundslags anliggender. Uden at man lærte,

hvad det vil sige at være menneske og at tilhøre det danske folk, burde man ikke deltage i landets styre. Derfor var eksamen og karakterer af ganske sekundær betydning, og blev aldrig (på nær visse Bjørnbak'ske og indremissionske højskoler) indført i den danske højskoleverden.

Hvad solskin er for det sorte muld er sand oplysning for muldets frænde, langt mere værd end det røde guld, det er sin Gud og sig selv at kende.

Det er helt sikkert disse tanker om livsoplysning, der blev taget udgangspunkt i, da efterskolerne begyndte at pible frem i Danmark. Ideen med kostskoleformen, hvor man – opslugt af en inspirerende foredrags- eller fortælletime – kunne fortsætte debatten eller udvide synspunkter på elevværelserne, var en glimrende idé. Grundtvig var selv ret skeptisk, når snakken gjaldt højskole for de unge under 18, men den konsekvente fynsk-jyske skolemand Kresten Kold holdt stædigt fast på, at man kunne udrette meget med dem under 18, – for, som han sagde under en lille diskussion med Grundtvig: »Jeg vil have mine Fyre i Skole, naar de var nyligt konfirmerede, ... thi naar de er 18 Aar, har de allerede begyndt at lege Kjærester, ryge Tobak, gjøre Pibe- og Uhrhandeler, og saa kan vi ikke faa dem beaandede«. »Jo«, svarede Grundtvig, »det kan vi nok«. »Nei«, sagde jeg, »som jeg har opfattet Forholdet, er min Mening den eneste rigtige«. I dag ved vi godt, at denne stædighed bar frugt. Men der kunne også være en anden begyndelse for indførelse af den hel anden og mere nyskabende skoleform. Den pædagogik, der lå til grund for al undervisning

indtil Kresten Kold var i høj grad præget af endeløse terperier og udenadslære inspireret af biskop N. E. Balles »Den catechetiske Metodex«, Echese svarer til det danske ekko, og undervisningen skulle baseres på »Lærlingens Svar eller Gjentagelse af Lærerens Ord«.

Et eksempel:

Til teksten: »Den almindelige Fordærvelse hos Mennesker bestaaer fornemmelig deri, at de ikke bruge deres Forstand til sund Eftertanke, og det, fordi en uordentlig Begierlighed efter de jordiske Ting, som behage Sandserne, er blevet saa mægtig i deres Siæl, at de tragte derefter, som efter det høieste Gode. Derfor kan Mennesket ogsaa vide det bedre, men alligevel have Tilbøielighed til det værre.«

spørger Balle: »Hvori bestaaer fornemmelig den almindelige Fordærvelse hos Mennesker?«

og en elev svarer: »Deri, at de ikke bruge deres Forstand til sund Eftertanke.«

Balle spørger: »Hvad bruge de ikke?«

og en elev svarer: »Deres Forstand.«

Balle spørger: »Hvortil bruge de ikke deres Forstand?«

og en elev svarer: »Til sund Eftertanke.«

Balle spørger: »Hvoraf kommer det sig, at de ikke bruge deres Forstand til sund Eftertanke?«

og en elev svarer: »Fordi en uordentlig Begierlighed efter de jordiske Ting, som behage Sandserne, er blevet saa mægtig i deres Siæl.«

Balle spørger: »Hvad er det nu, som er blevet mægtig i deres Siæl?«

og en elev svarer: »Uordentlig Begierlighed.«

Balle spørger: »Hvad have de uordentlig Begierlighed efter?«

og en elev svarer: »Efter jordiske Ting.«

Balle spørger: »Hvilke jordiske Ting?«

og en elev svarer: »De, som behage Sandserne.«

Balle spørger: »Hvor er denne Begierlighed blevet mægtig?«

og en elev svarer: »I deres Siæl.«

Balle spørger: »Hvor mægtig er Begierligheden blevet i deres Siæl?«

og en elev svarer: »Saa mægtig, at de tragte derefter, som efter det høieste Gode.«

Balle spørger: »Hvad tragte de efter?«

og en elev svarer: »Efter de jordiske Ting.«

Balle spørger: »Hvordan tragte de derefter?«

og en elev svarer: »Som efter det høieste Gode.«

Balle spørger: »Hvad følger nu heraf hos Mennesket?«

og en elev svarer: »Derfor kan Mennesket ogsaa vide det bedre, men alligevel have Tilbøielighed til det værre.«

Balle spørger: »Hvad kan Mennesket vide?«

og en elev svarer: »Det bedre.«

Balle spørger: »Hvad kan det alligevel have Tilbøielighed til?«

og en elev svarer: »Til det værre.«

Denne indlæring var efter Kolds mening død indlæring. Selv om det var forbudt, forkastede Kold biskop Balles katekese, sagde, at denne undervisningsform var for vanskelig og duede slet ikke til elever uden forudsætninger for udenadslære og »læsen indenom«. I stedet benyttede han sig af fortælling af tekstens indhold. Han lagde ganske enkelt bogen til side og genfortalte friere og mere levende f.eks. en historieteksts indhold. Han opdagede da, at eleverne dagen efter næsten minutiøst kunne gengive Kolds ord, og teksten var lært. Det levende ord – næsten svarende til Grundtvigs begreb »den levende Vexelvirkning« – skulle danne fundamentet for den metodefrihed, som skulle finde sted i efterskolen. Børnene skulle ikke terpe ti eksamen, men gennem den nu (midten af 1800-tallet) opnåede kristelige og folkelige bevægelse, skulle ungdommen vækkes, så de aldrig gik i stå igen, sådan at skolen blev skolen for *livet*. Derfor oprettedes i 1844 Danmarks første folkehøjskole – ikke i Sorø – men i Rødding, og Kold oprettede i Ryslinge 1851 en »højere Bondeskole for unge Mænd«.

Selv om Kolds første forsøg måtte dø ud, holdt én af hans elever, Anders Poulsen Dal, på, at ideen skulle overleve, og han oprettede i 1879 en drengeskole i tilknytning til Galtrup Højskole (Mors). Man har derfor valgt at lade 1879 være året for den danske efterskolebevægelses start, selv om man ikke kaldte skoleformen efterskole, men Fortsættelsesskole, en skole i umiddelbar fortsættelse af børneskolen, mens man andre steder bl.a. i Askov kaldte den Skolen for Overgangsalderen. Disse benævnelser måtte i 1894 vige for betegnelsen Efterskole, da man i dette år oprettede Hejls Efterskole lige syd for den daværende dansk-tyske grænse. Denne betegnelse har man stort set beholdt til i dag (undtagen den periode, hvor mange efterskoler valgte at lade sig kalde »ungdomsskole«, hvilket man ikke må i dag p.gr.a. navneligheden med den »kommunale ungdomsskole«).

I de første mange år var der stort set ikke tale om selvstændige efterskoler, forstået på den måde, at de lå i forbindelse med andre skoleformer f.eks. friskoler, men i 1921 forbedredes efterskolens tilskudsmuligheder så meget, at de kunne stå som selvstændige skoler. På det tidspunkt var der forlængst oprettet en forening »Efterskolernes Lærerforening« 1908 (senere ændret til det nuværende »Foreningen af frie Ungdoms- og Efterskoler), som bl.a. havde til formål at fremme Efterskolen i Danmark ved at sørge for at skabe de bedst mulige arbejdsvilkår for skoleformens medarbejdere og elever.

Vender vi tilbage til navnet på Kolds skole i Ryslinge »den højere Bondeskole«, så tyder dette navn på, at skolen fortrinsvis henvendte sig til unge af landbostanden. Derfor fulgte skoleåret ikke det nuværende system: august-juli, men de gamle skiftedage: 1. maj-1. november. Ligeledes så man gerne, at forstanderen og lærerne var af landbofamilier, og ofte sammenlignede man efterskolen med en gård: Forstanderen, som ofte selv ejede skolen, var gårdejer og lærerne var hans karle. I modsætning til i dag, hvor skolerne er selv-

ejende, var de i begyndelsen private virksomheder – ofte aktieselskaber – som skulle have deres grobund i en kreds af mennesker, der skulle støtte (ikke bare økonomisk) skolen, en vedtagelse, der heldigvis gælder endnu. Denne kreds afgør så, om skolen skal være tilknyttet den grundtvigianske, indremissionske, socialistiske m.m. bevægelse.

Det var først i 1958, at der igen skete noget væsentligt på efterskoleområdet. På det tidspunkt blev der indført en folkeskolelov, der gav mulighed for et sidestykke til det kendte præliminær – eller realeksamenssystem. Der blev oprettet 8., 9. og 10. klasser i folkeskolens regi, og de sidste to årgange kunne afsluttes med en prøve. For ikke at miste et elevgrundlag, følte mange efterskoler sig nødsaget til at give de samme muligheder, og officielle eksaminer var hermed indført på efterskolen, hvilket efter mange efterskolefolks mening var og stadig er en skamlet på efterskolen. (I parentes bør her nævnes, at ud fra benævnelsen »Frie efterskoler« er det absolut frivilligt for den enkelte efterskole at afholde prøver eller eksamen). Indførelsen af 8.-10. klasserne på efterskolerne betød nu øget elevtilgang fra så at sige alle samfundets grene, og noget lignende gentog sig efter folkeskoleloven af 1975, hvor undervisningspligten først stoppede efter 9. år og realeksamen ophævedes. Der opstod herefter næsten et »boom« på efterskoleområdet. Efterskolen blev populær som aldrig før, fordi mange flere valgte at afslutte 9.-10. klasses eksamen på efterskolen, som nu igen oftest valgte at følge folkeskoleloven på væsentlige områder. I 1976/77 var der 113 efterskoler med 8.111 årselever, mens der i 1984 var 181 skoler med 13.179 årselever (én årselev = en elev i 40 uger), og flere skoler er på vej, og ligeledes kan nævnes, at mange skoler har ventelister til mange år frem i tiden. Som mange nok ved, er efterskoleloven meget liberal. Dette har bevirket, at der er opstået efterskoler af meget forskellig observans. Der kan nævnes (ud over de traditionelle skoler, som bl.a. Nr. Nissum Efterskole

tilhører) fiskeriefterskoler, maritime efterskoler, musik-, skak-, idræts-, internationale efterskoler ud over de skoler, som er tilknyttet fagbevægelser, ikke-folkekirkelige bevægelser og Tvind-skolesamfundet – og så er alle ikke nævnt.

Der er mindst to ting man må passe på i en succes-tid, for ikke at nævne succes'en i sig selv. For det første bør der holdes øje med det faldende fødselstal og for det andet og væsentligste skal man beskæftige sig med, at de oprindelige tanker om høj- og efterskoler aldrig må uddø. En efterskole må aldrig blive en forlænget folkeskolearm, eller sagt på en anden måde: en folkeskole med natlogi. Efterskolens egenart, det danske og det grundtvigkoldske i denne skoleform, er for godt til at drukne i en laden stå til. Efterskolens egenart beror på frivillighedsprincippet: ingen elev skal opholde sig på efterskolen mod sin vilje, dens egenart beror på, at man her må give eleverne holdninger i ideologisk og religiøs henseende, her må man eksperimentere mere, her må man gennem fortællingen og oplevelsen skabe det fællesskab, som folkeskolens unge ofte mister efter kl. 14.00, efterskolens medarbejdere kan frigøre sig fra smålige hensyn til 11-timers-regler, de står mere frit, når der arrangeres større ekskursioner, de møder elever til en snak kl. 21.30 osv., osv.

Efterskolens overordnede mål må stadig være – selv om det er svært i 1985 – at få eleverne til at undres og til at give positive holdninger videre.

Jacob Knudsen udtrykker i sin sang: »Her rejses en skole« de tanker, der også i fremtiden skal bære efterskolen:

– og den, som mærker, at græsset gror,
for ham står livet vist aldrig stille.

Erling Agergaard

Indvielsesfest

Baggrunden for indvielsesfesten, der blev holdt den 16. marts, efter at repræsentantmødet var overstået, er møllen, der blev grundigt omtalt i forrige elevblad, værkstedsfløjen med lokaler til træsløjd, metalsløjd og motorlære samt den nye klassefløj, der rummer meget stort fysiklokale, elektronikværelse, biologiklasse og musikklasse. Der var således nok at feste for, og naboer, naboskoler, håndværkere, handlende og andre gode venner havde i stort tal taget imod indbydelsen og havde nogle gode timer sammen med elevflokkene, lærerstaben, det øvrige personale, repræsentantskabet og bestyrelsen.

Formanden, K. E. Sørensen, ledede festen, og det blev hans sidste handling som formand, idet han ved mødet om formiddagen ikke tog mod genvalg til bestyrelsen. Det beklager vi alle, men respekterer, at han efter 25 års virke ville afløses. K. E. Sørensen bød velkommen og rettede en særlig tak til forstander Kurt Andersen, Horne, der så bered-

Forstander Kurt Andersen, Horne, på talerstolen.

villigt havde sagt ja til at træde i stedet for undervisningsinspektør Jørgen Olsen, der i tjenstligt ærinde skulle et andet sted hen.

Kurt Andersen, der netop var gået af som formand for »Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler«, skal til sommer flytte til Refugiet i Løgumkloster for at være forstander der efter 18 år i Horne.

Kurt Andersens levende og inspirerende foredrag om: »Hvori består efterskolens særpræg?« bar tydeligt præg af den engagerede skolemand og erfarne foreningsformand. Han udtalte bl.a.:

»Eleverne til efterskolen kommer frivilligt, og det frie valg er noget meget værdifuldt, og på min skole er man kun velkommen, hvis man vil gå ind i fællesskabet.

Hvis en lærer for få år siden vovede at bruge fortællingen i undervisningen, blev han betragtet som en oldsag. I dag er det anderledes. Fortællingen har fået en renaissance, den fanger, og unge lærere vover nu at bruge denne form. Formanden for højskoleforeningen, Frederik Christensen, har ret, når han anbefalede unge lærere at gå hjem og lære 25 fortællinger udenad og bruge dem.

Det betyder ikke, at bogen er afsat i efterskolen.

Efterskolen skal være en oplevelsesskole. Man kan leve længe på gode oplevelser, og mange tidligere elever giver netop udtryk for, at deres efterskoleophold var en oplevelse, hvor de lærte om menneskelivet og om livets grænseegne, hvorved de lærte at se deres egne problemer i et nyt lys og kunne sige: »Hvor er vore egne problemer dog små«, eller: »Vi har fået vores livs udfordring«.

Har vi da tid til at være en oplevelsesskole? Ja, og vi skal have tid! Der skal også være tid til, at efterskolen kan være tumleplads for nye pædagogiske ideer, og i en kostskolesituation er det netop muligt at afprøve, hvad der har værdi, og hvad der må falde. Efterskolen er en helhed, hvor der også er nogle praktiske udfordringer. Det er en livsform, der appellerer til fællesskab. Fællesskab kan have sin pris. Man kan ikke gøre, hvad man vil. Efterskolen skal være en holdningsskole. Det er dens eneste eksistensberettigelse. Den skal have noget at give de unge og lære dem at være vågne for verden omkring dem. Den skal lære dem at undres over livet og sige, at vi er skabt i Guds billede. Den skal sige til de unge, at der er en anden side af tilværelsen end den materielle og give dem bibelske ord, der går ind i

deres situa

mer dem, så de dømmes og oprejses. Derved ser de, at livet er større og rigere, end de havde regnet med«.

K. E. Sørensen takkede for foredraget.

Bruno Graversen nævnede, hvad der bygningsmæssigt er sket de sidste år. Bag alle initiativerne lå ønsket om at være med i udviklingen, også for at kunne fastholde elevtallet. Han takkede bestyrelsen, arkitekten, håndværkeren og kollegerne.

En lang række talere havde ordet for at ønske til lykke med det nye, som er skabt. Det gælder forstander Jørgen Nørgaard, Sønderbjerg; forstander Bitsch, Hardsyssel; forstander Lomborg, Lomborg; direktør Holt, Nordvestbank; forstander Østerby, Kongensgaard Landbrugsskole, skolens tidligere formand, provst Mejdahl, Struer; viceinspektør Lyng, Nr. Nissum.

Carl Damtoft, der i mange år, har været medlem af bestyrelsen, men ønskede, at yngre kræfter skulle afløse ham, sluttede den begivenhedsrige dag med andagt. Han takkede for 16 gode og skønne år, der havde givet ham rige minder. Hans afskedsord skulle være:

»Af Guds nåde, til Guds ære evig glade vi skal være i vor Herres Jesu navn«. Nåde er aldrig negativ. Vi har en glæde at se hen til, der, hvor vi har lov at tro på vore synders nådige forladelse.

Poul Jeppesen

Adresseforandringer

- 1927 Marie Østergaard, Skovbrynet 26, 9990 Skagen.
1935 O. Bendtsen, Østvangen 6, 7660 Bækmarksbro.
42-43 Niels Møller Christiansen, Rosenvænget 6E, Isenvad, 7430 Ikast.
1955 Sigrid Hansen, Givevej 59, 8766 Nr. Snede.

- 58-59 Søren Thomsen, Nørregade 87, 3.tv., 1665 København V.
1956 Maja Pedersen, Skårhøjvej 2, 7760 Hurup, Thy.
1958 Anmargrethe Larsen, nu Jensen, Toftevej 4, 9900 Frederikshavn.
1962 Inge Tidemann Sørensen, Rostrupvej 75, 5471 Sønderlø.
67-70 Bodil Pedersen, nu Overgaard, Iruplundvej 8, Villerslev, 7755 Bedsted, Thy.
71-74 Bodil Helgesen, Gormsvej 13B, 7760 Hurup, Thy.
75-76 Birger Krarup, Nørregade 44, 1. sal, 7570 Vemb.
78-79 Benedikte Pedersen, Nørregade 14, 6070 Christiansfeld.
79-81 Arne Ladegaard, Sct. Mogens Gade 49, 8800 Viborg.
79-82 Henrik Thode Nielsen, Flyvestation Ålborg, Gl. Landevej 53, 9440 Vadum.
80-81 Anne-Mette Stampe Jensen, Østermarksvej 1, 6880 Tarm.
80-81 Else M. Kristensen, Hedegårdvej 9, Lomborg, 7620 Lemvig.
80-83 Bjarne Søndergård Christensen, Hedevej 16, Barde, 6920 Videbæk.
81-83 Birgitte Poulsen, Birkegården 4, Nr. Nissum, 7620 Lemvig.

Nørre Nissum Høj- og Efterskole

Kirkebyen 16, 7620 Lemvig. Telefon (07) 89 10 04
Elevernes tlf. (07) 89 11 07 12,30-14 og 18,30-20

Forstander: Bruno Graversen

Formand for bestyrelsen: K. E. Sørensen, Holstebro

Nørre Nissum Høj- og Efterskoles Elevforening

Elevbladet udkommer sidst i hver måned, undtagen januar og august.

Redaktion:

Bruno Graversen (ansvarshavende),
Erling Agergaard, Poul Jeppesen

Adresseændringer, ind- og udmeldelser til:
Erling Agergaard, Ringvej 3, 7620 Lemvig
Telefon (07) 89 14 31

Kasserer:

Poul Jeppesen, Sejbjerg 43, 7620 Lemvig
Telefon (07) 89 15 02

Elevforeningens gironummer: 8 03 62 33

Christensens Bogtrykkeri, Bogtrykkergården a-s, Struer